

Vragenboekje

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Dit examen bestaat uit een vertaalopdracht en 20 vragen.

Tekst 1

De vragen 1 t/m 12 hebben betrekking op tekst 1.

Regel 8 „iets verschrikkelijks”

- 1 Welke Griekse woordgroep in regel 9–19 verwijst naar deze zelfde gebeurtenis?

In zijn commentaar op Herodotos III, 50 schrijft B. A. van Groningen: „De vraag die Prokleës aan zijn kleinzonen stelt, is neutraal geformuleerd, maar de strekking is duidelijk.”

- 2 Uit welk Griekse woord blijkt dat de vraag neutraal geformuleerd is?
3 Wat is de insinuatie die kennelijk in de vraag besloten ligt?
4 Uit welk Griekse woord in regel 14–19 blijkt voor het eerst dat die duidelijke strekking direct tot Lykophron doordrong?

Regel 17–18 τὸν πατέρα t/m ἐδίδου

Herodotos doet opsommenderwijs verslag van Lykophrons gedrag na zijn thuiskomst.

- 5 Welke drie Griekse woorden accentueren hier dat opsommende karakter?

Regel 20–24 Ὅ δέ t/m καὶ τοῦτο.

Wat Periander van Lykophrons broer heeft vernomen, fungeert voor hem als verklaring én als motief.

- 6 Wat werd er voor Periander door verklaard?
7 Tot welke handelwijze brengt het Periander?

Regel 28–29 Ἀπελαυνόμενος t/m ἐδέκοντο.

- 8 Welke twee dingen wegen de mensen blijkens de tekst tegen elkaar af, voordat ze Lykophron onderdak verlenen?

Regel 30–31 Τέλος δὲ ὁ Περιάνδρος t/m εἶπας.

- 9 Welk extra verbod voegt Periander in regel 30–31 toe?
10 Door welke overweging kan de toevoeging van dit verbod zijn ingegeven? Baseer je antwoord op regel 15–18 ὁ δὲ νεώτερος t/m ἐδίδου.

Regel 35–42 Ὡ παῖ t/m ἐς τὰ οἰκία.

Periander werd door de Grieken beschouwd als een der Zeven Wijzen.

- 11 In welke van de woorden die Periander in regel 35–42 in de mond worden gelegd, manifesteert hij zich als zodanig?

Regel 47–48 ὡς τῶν παρεόντων οἱ πρηγμάτων ἔοντα αἰτιώτατον

- 12 Geeft Herodotos met deze woorden weer wat hij zelf als de oorzaak beschouwt van de veldtocht of geeft hij Perianders motief weer? Geef een verklaring voor je antwoord op grond van de formulering die Herodotos gebruikt.

Tekst 1 en 2

De vragen 13 t/m 16 hebben betrekking op tekst 1 en 2 en op de bestudeerde achtergronden.

Tekst 2, regel 3

- 13 Waarop wordt gedoeld met „een zo hardvochtige en immorele maatregel”?
14 Welke gebeurtenis was de oorzaak geweest van deze maatregel?

Ploutarchos acht het onwaarschijnlijk dat de burgers van Korinthe vanwege de door Herodotos genoemde grief tegen de Samiërs ten strijde trokken.

- 15 Welke twee redenen voert Ploutarchos aan om dat onwaarschijnlijk te vinden?

Men krijgt echter de indruk dat Ploutarchos, al dan niet uit „boosaardigheid”, Herodotos III, 49 (tekst 1, regel 1–8) niet zorgvuldig gelezen heeft.

- 16 □ Welke verklaring die Herodotos in regel 1–8 geeft van de handelwijze van de Korinthiërs, heeft Ploutarchos blijkbaar over het hoofd gezien?

De vragen 17–20 hebben uitsluitend betrekking op de bestudeerde achtergronden.

Bij Diogenes Laertios wordt de volgende uitspraak aan Periander toegeschreven: δημοκρατία κρείττον τυραννίδος. Bij Herodotos verwoordt niet Periander, maar Sokleës een opvatting die hiermee overeenkomt.

- 17 □ Wat beoogt Sokleës met het verwoorden van deze opvatting?

In scene 36 van zijn T.V.-spel *Periander* laat W.F. Hermans Periander verklaren: „Ik heb het noodlot bedwongen. Lykophron zal koning zijn. Het zou belachelijk wezen zich wat aan te trekken van orakels.”

- 18 □ Welk voorval kan als de *vervulling* van de door Periander bedoelde orakelspreuk worden opgevat?

- 19 □ Welke sociale omstandigheden leidden tot de opkomst van de τυραννίς in Griekenland? Besteed in je antwoord aandacht aan het begrip τυραννίς, beschrijf de verschillende maatschappelijke groeperingen die bij de opkomst ervan betrokken waren, en geef aan hoe zij tegenover elkaar stonden. Gebruik niet meer dan 100 woorden.

In 1988 publiceerde L. de Jong het 13e deel van zijn geschiedwerk *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*. In dit deel citeert de auteur een door hem in 1949 geschreven nota. Hierin vraagt hij zich af „... of het niet de voorkeur verdient, het schrijven van het geschiedwerk over te laten aan een later geslacht (i.v.m. het voorhanden zijn van uitgebreidere documentatie, objectiviteit, etc.)”

Het is denkbaar dat die vraag ook bij antieke geschiedschrijvers is opgekomen.

- 20 □ Hoe zou Thoukydides die vraag beantwoord hebben? Geef een toelichting bij je antwoord.

Vertaalopdracht

Bestudeer tekst 3, met de inleiding, de aantekeningen en de inleidende en afsluitende vertaalde passages.

Vertaal regel 2–11.

Einde